

الف) بخوانیم

متن درس هفتم

پیام درس، این است که انسان باید توانایی‌های خود را هر مقدار که هست، باور بدارد و خود را در برابر افرادی که توان بیشتری نسبت به وی دارند، دست کم نگیرد. بیان درس غیرمستقیم است. به‌طوری که شخصیت‌های کنش‌گر حیوانات هستند که یکی از آن‌ها تیز پاست و دیگری از چنین توانایی برخوردار نیست ولی در عین حال قدرت بالا رفتن از درختان و گیاهان دیگر را دارد که شخصیت مقابل او، از این توانایی بهره‌مند نیست.

برای تأثیرگذاری بیشتر پیام این درس بر دانش‌آموزان می‌توانید آن‌ها را گروه‌بندی کنید و این سؤال را روی تابلو بنویسید: چه کارهایی می‌توانید انجام دهید؟

از آن‌ها بخواهید تا هرکاری را که می‌توانند انجام دهند، بر روی کاغذ فهرست کنند و درباره‌ی آن‌ها با یکدیگر گفت‌وگو کنند (به آن‌ها یادآوری کنید که هر نوع کاری را که از عهده‌اش برمی‌آیند، یادداشت کنند؛ مثلاً می‌توانند راه بروند، می‌توانند نقاشی کنند، می‌توانند لباس خود را بشویند و...) سپس از آن‌ها بخواهید یادداشت‌های خود را با دوستان خود مقایسه کنند. بعد از آن‌ها پرسید که چگونه می‌توانند آن‌چه را خود می‌دانند و از عهده‌اش برمی‌آیند ولی دوستانشان نمی‌دانند و یا به اندازه‌ی آن‌ها نمی‌دانند و یا نمی‌توانند، به دوستان خود یاد دهند و یا چگونه می‌توانند در انجام کاری با به‌کار بستن توانایی‌های تمام اعضای گروه، کار موردنظر را به نحو احسن با کمک یکدیگر به‌طور گروهی و مشارکتی انجام دهند.

گوش کن و بگو

اهداف:

● توجه به توانایی خاص هرکس؛ بدین معنا که هرکس در زمینه‌ای تبحر و تخصص دارد و نباید انتظار داشت همه بتوانند همه‌ی کارها را انجام دهند.

● تقویت قدرت استنتاج و مقایسه.

برای انجام این فعالیت می‌توانید از اولین گروه چهارنفری شروع کنید که یکی از آن‌ها اولین سؤال را از دیگری پرسد و شخص دوم پاسخ را بگوید. سومین نفر از بغل دستی خود چرایی پاسخ دومین نفر را می‌پرسد و نفر چهارم درباره‌ی پاسخ سؤال اول توضیح دهد. بدین ترتیب هر گروه چهار نفری یک تمرین حل می‌کند.

درست، نادرست

روشی را که در گوش کن و بگو ذکر شد، می‌توان برای فعالیتِ اخیر به کار برد.

واژه‌آموزی

هدف: آشنایی با چگونگی کوتاه کردن جملات.

برای پرهیز از تکرار فعل‌ها در جمله‌ها می‌توانیم بعضی از فعل‌ها را حذف کنیم و دو جمله را به یک جمله تبدیل کنیم. این کار هم در گفت‌وگو و هم در نوشتار به زیبایی کلام می‌افزاید. شما می‌توانید جمله‌ی «آفتاب تابیده بود و همه‌جا را روشن کرده بود» را روی تابلو بنویسید و سپس از بچه‌ها سؤال کنید در این دو جمله چه چیزی مشترک است. با پاسخ بچه‌ها به این نتیجه برسید که می‌توانیم «بود» را در جمله‌ی اول حذف کنیم و به جای آن «و» بگذاریم و دو جمله را به یک جمله تبدیل کنیم و همین کار را روی جمله‌هایی که نوشته‌اید، انجام دهید؛ سپس دانش‌آموزان را به چند گروه تقسیم کنید و به هر گروه دو جمله بدهید و بخواهید با مشورت و هم‌فکری دو جمله را به یک جمله تبدیل کنند.

نکته

اهداف:

- به کارگیری صفت‌های مناسب در جمله.
- آشنایی با چگونگی گسترش جملات و زیبا کردن زنجیره‌ی گفتار با افزودن صفت به اسم‌ها.
- توصیفی کردن جمله‌ها.

می‌توانید چند جمله‌ی کوتاه را روی تابلو بنویسید. سپس از دانش‌آموزان بخواهید تا به اولین اسم آن کلمه‌های زیبایی اضافه کنند؛ مثلاً حلزون روی سبزه‌ها کمی راه رفت = حلزون کوچک روی سبزه‌ها راه رفت. باز بخواهید تا کلمه‌ی دیگری نیز به کوچک اضافه کنند. حلزون کوچک زیبا روی سبزه‌ها راه رفت. سپس از دانش‌آموزان بخواهید تا جمله‌ی اخیر را با اولین جمله از نظر زیبایی و معنی مقایسه کنند؛ برای مثال‌های دیگر نیز به این صورت عمل کنید. در پایان از آن‌ها بخواهید تا مانند تمرین‌های مربوط به نکته صفت‌هایی به اسم‌ها اضافه کنند. سپس متن را بازنویسی کنند و درباره‌ی تفاوت متن اول با متن بازنویسی شده بحث و گفت‌وگو کنند. در قالب بازی نمایشی هم می‌توان همین‌طور عمل کرد؛ مثلاً چند نفر از دانش‌آموزان به عنوان بازیگر انتخاب شوند و به هر کدام نام یکی از پدیده‌ها داده شود و به یکدیگر صفت‌هایی اضافه کنند؛ مثلاً یک نفر که در نقش درخت

است به نفر دیگر که نقش آسمان دارد، می‌گوید: ای آسمان آبی، یا ای آسمان بلند پرستاره، و با خلاقیت و سلیقه‌ی خود جمله‌ها را ادامه دهند تا نمایش را به مقصد برسانند.

ببین و بگو

با توجه به نظر معلم این فعالیت می‌تواند به صورت فردی یا گروهی اجرا شود.

بگرد و پیدا کن

● آشنایی با کاربرد نشانه‌های (!؟) در جملات.

درباره‌ی تمرین سوم مربوط به این فعالیت دانش‌آموزان را راهنمایی کنید تا کلیه‌ی اسم‌هایی را که در درس آمده، جست‌وجو کنند و آن‌ها را از درس پیدا کنند؛ اعم از اسامی حیوان‌ها و پدیده‌های دیگر مانند: حلزون، آسمان، گل، سبزه، خرگوش و...
با توجه به نظر معلم کلاس می‌توان این فعالیت را به صورت انفرادی و گروهی انجام داد.

به دوستان بگو

با نظر معلم این فعالیت به صورت فردی یا گروهی انجام شود.

نمایش

برای اجرای نمایش می‌توانید از وسایل قابل دسترس در کلاس استفاده کنید. هریک از گروه‌ها نمایش را اجرا نمایند. سپس بحث و گفت‌وگو درمورد اجرای نمایش توسط بچه‌ها انجام شود.

کتاب‌خوانی

اهداف:

● تقویت مهارت استنتاج.

● توجه به شخصیت‌های داستان.

با هم بخوانیم

با توجه به نظر معلم و با کمک دانش‌آموزان با توجه به فرهنگ ملی زبان و موقعیت جغرافیایی منطقه شعری انتخاب نمایند و در کلاس اجرا کنند.

ب) بنویسیم

اهداف فعالیت‌های بنویسیم پایه‌ی سوم درس هفتم

جلسه‌ی اوّل

تمرین ۲- در این تمرین گسترش حوزه‌ی واژگان و تأثیر ورزش در سلامتی مورد توجه است.

تمرین ۳- در این تمرین تعمیق اطلاعات عمومی و تلفیق فارسی با علوم مورد توجه است.

جلسه‌ی دوّم

تمرین ۲- این تمرین آقا فیله را نشان می‌دهد که آرزو دارد بالای درخت برود. فکرش را به کار می‌اندازد. دانه‌ی یک درخت را پیدا می‌کند و می‌کارد؛ وقتی درخت کوتاه است روی آن می‌نشیند و ... بهتر است معلم اجازه بدهد خود بچه‌ها داستانی مناسب برای این تمرین بنویسند. در نهایت در این تمرین توجه و علاقه‌مندی به کاشتن درخت مورد نظر است.

توانایی مرتّب کردن جمله و تقویت مهارت طبقه‌بندی و توانایی ارتباط بین کلمات و شناخت ساختار نحوی جملات، علاقه‌مندی و گرایش به کارهای نیک و پرهیز از کارهای ناپسند از دیگر اهداف این تمرین است.

جلسه‌ی سوّم

تمرین ۱- توجه به هنر خوش‌نویسی. مهربانی با دیگران مورد نظر است.

تمرین ۲- این تمرین توجه دانش‌آموز را به انواع ورزش و استقامت و پایداری جلب می‌کند.

تمرین ۳- تقویت مهارت نوشتن و جمله‌سازی و توانایی در ارتباط دادن کلمات مورد نظر است.

تمرین ۴- این تمرین نگارش خلاق و روحیه‌ی تشکر و قدردانی را تقویت می‌کند.

جلسه‌ی چهارم

تمرین ۱- در این تمرین تقویت روحیه‌ی تحقیق و جست‌وجو و مشاهده‌ی دقیق مورد نظر است. توجه شود که در این تمرین مصوت‌های کوتاه مورد نظر نیست. فقط حروف الفبا حساب شود.

تمرین ۲- تقویت مهارت نامه‌نویسی، تقویت روحیه‌ی پذیرش اشتباهات و عذرخواهی از دیگران.

تمرین ۳- آشنایی با ساختار جملات در زبان فارسی و کوتاه کردن جمله از طریق حذف واژه‌های شبیه به هم و تکراری موضوع اصلی این تمرین است.

جلسه‌ی پنجم

تمرین ۲ تمرینی است که نگرش‌های اخلاقی را در دانش‌آموز پرورش می‌دهد. در این تصویر حیوانات همه به نوبت ایستاده‌اند اما روباه می‌خواهد خارج از نوبت برود که با اعتراض دیگران مواجه می‌شود. داستان را بچه‌ها می‌سازند و معلم بیش از سیر خطی داستان به فرایند داستان‌سازی در کودکان و خلاقیت‌های آنان توجه می‌کند.

در تمرین ۴ نوشتن واژه‌های محلی، تقویت مهارت تحقیق در کودکان و گسترش حوزه‌ی واژگان، توجه و علاقه‌مندی به فرهنگ بومی موردنظر است.

روز جمعه

تقویت نگارش توصیفی، توجه و علاقه‌مندی به کارهای نیک، توجه و علاقه‌مندی به هنر نقاشی، تنوع بخشی به نوع نوشتن. با توجه به این که هدف همه یا اکثر تمرین‌ها نوشتن است، هر قدر بتوانیم در نحوه‌ی ارائه‌ی تمرین‌ها تنوع ایجاد کنیم، نتیجه‌رضایت‌بخش‌تر خواهد بود.

درس: هشتم	به نام خدا	عنوان درس: فداکاری
اهداف درس	۱- تقویت روحیه فداکاری و ایثار ۲- آشنایی با افراد فداکار و نمونه‌ای از فداکاری‌ها ۳- قدرشناسی از شهدا و انسان‌های بزرگ ۴- آشنایی با «بدل» و کسب مهارت در کاربرد آن ۵- کلمه‌سازی با جزء «کش» ۶- آشنایی با کلمات هم‌معنی و مترادف ۷- گسترش واژگان از طریق تداعی معانی ۸- آشنایی با چیستان	
واژه‌های جدید	فداکاری، هم‌نوعان، خطر، جاودانه، سرگذشت، قهرمانان، آموزنده، افتخارآمیز، سرمشق، نمونه‌ای، محمدحسین فهمیده، ریزعلی خواجوی، حسن امیدزاده، نارنجک، زنجیرهای تانک، آذربایجانی، مسدود، چوب‌دستی، آویزان، نفت فانوس، مرگ حتمی، واقعه‌ی آتش‌سوزی، شعله‌ها، گرفتار، شجاع، گیلانی، آثار سوختگی	

نکته	گسترش واژگان	نمایش بازی	لِبخند شعر	شاعر
«بدل»	گسترش واژگان از طریق تداعی معانی (تضمّن)	بازی با کلمات از طریق گسترش واژگان	—	—

فعالیت‌های کتاب بنویسیم

نگارشی، ادبی	املائی	ارزشی، نگرشی	دستوری
گسترش واژگان نوشتن کلمه‌ها با بن مضارع «کش» چیستان، تصویرخوانی، و تصویر نویسی (۵ مورد) مرتب کردن جمله‌ها بازی با کلمات، واژه‌آموزی نگارش خلاق نگارش توصیفی مقایسه و طبقه‌بندی انتخاب عنوان رمزنویسی	رونویسی ۵ مورد نوشتن مترادف ۲ مورد ساختن کلمات مرکب پیدا کردن واژه‌های جدید از جدول	فداکاری علاقه‌مندی و توجه به انسان‌های فداکار علاقه‌مندی و توجه به قهرمانان فداکار (آرش کمانگیر) کمک به دیگران تلاش برای آزادی	نوشتن فعل، صفت، قید کامل کردن جمله‌ها با بدل

الف) بخوانیم

متن درس هشتم

در این درس از سه انسان فداکار یاد شده است. آن‌ها در دوره‌ی سنی متفاوت و در عرصه‌های گوناگون اجتماعی برای رفاه حال دیگران جان خود را به خطر انداخته‌اند. یکی در دفاع مقدس در یکی از جبهه‌های جنگ تحمیلی جان خود را فدا می‌کند. دیگری در گوشه‌ای از کشور یعنی آذربایجان به خاطر نجات جان مسافران خود را به خطر می‌اندازد و هم‌چنین معلمی فداکار که در یک واقعه‌ی آتش‌سوزی برای نجات دانش‌آموزانش جان خود را به خطر انداخته و دچار آسیب می‌شود. پیشنهاد می‌شود برای تفهیم بهتر مطلب در ذهن دانش‌آموزان و نیز وصول بهتر به اهداف درس، داستان مبسوط و کامل آن‌ها در کلاس خوانده شود.

درباره‌ی چگونگی فداکاری هرکدام و این که چگونه جان خود را به خطر انداخته‌اند و اصلاً چه انگیزه‌ای از این کار داشته‌اند، توضیحاتی داده شود تا نگرش مثبتی نسبت به ارزش فداکاری در دانش‌آموزان ایجاد شود.

گوش کن و بگو

پیشنهاد می‌شود برای انجام این فعالیت دانش‌آموزان را به چند گروه تقسیم کنید. هر گروه با مشورت و هم‌فکری، پاسخ سؤالات را بیابند و بعد نماینده نظر گروه را اعلام کند.

درست، نادرست

پیشنهاد می‌شود: معلم جمله‌ها را بخواند و در پایان هر جمله مکث کند. دانش‌آموزان با شنیدن جمله‌ی درس حالت چهره‌ی خود را تغییر دهند (با حرکات چهره حالت لب‌خند را نشان بدهند) و با شنیدن جمله‌ی درست سر خود را حرکت دهند و با حرکات چهره نادرست بودن جمله را تأیید کنند.

واژه‌آموزی

هدف: آشنایی با گروه کلمه از طریق تداعی معانی و رابطه‌ی تضمّن.

گسترش واژگان جهت یافتن مترادف‌ها، شبکه‌های مراعات نظیر، تداعی معانی و کلمات مشتق پیشنهاد می‌شود دانش‌آموزان به چند گروه تقسیم شوند. معلم هریک از کلمات را به یکی از گروه‌ها بدهد و از آن‌ها بخواهد بعد از هم‌فکری و مشورت با هم واژگانی را که در رابطه با کلمه‌ی

موردنظر به ذهنشان می‌آید، بیان کنند.

نکته

هدف: آشنایی با بدل و کاربرد آن در جمله.

گاهی اسم و یا جانشینان اسم به کلام افزوده می‌شوند تا نام دیگر، نسبت، شغل، مقام، شهرت یا خصوصیتی را به اسم دیگری از ارکان جمله بیفزایند و آن را بیشتر معرفی کنند. اسمی که با چنین ویژگی به کلام افزوده شود «بدل» نام دارد.

مثال: سعدی، استاد سخن، در قرن هفتم زندگی می‌کرد.

پیشنهاد می‌شود: معلم با چند جمله‌ی مربوط به دانش‌آموزان و کلاس ایجاد انگیزه کند و دانش‌آموزان را به تفکر وا دارد، مانند: حسن، نماینده‌ی کلاس ما، دانش‌آموز خوبی است. بعد از چند مثال با توجه به متن این فعالیت معلم می‌تواند با رنگی نوشتن بدل‌ها در جمله، دانش‌آموزان را به‌طور غیرمستقیم متوجه نقش بدل نماید.

ببین و بگو

برای انجام این فعالیت دانش‌آموزان را به چند گروه تقسیم کنید. اعضای گروه با مشورت هم درباره‌ی تصویر بحث و گفت‌وگو کنند. سپس یکی از اعضای گروه نظر خود را اعلام کند.

بگرد و پیدا کن

پیشنهاد می‌شود: دانش‌آموزان به‌طور فردی پاسخ هر کدام از سؤال‌ها را پیدا کنند. سپس با اعضای گروه خود تبادل نظر و بحث کنند تا به یک پاسخ مشترک برسند. نماینده‌ی گروه پاسخ سؤال را بگوید.

به دوستانت بگو

برای انجام این فعالیت می‌توانید هم به‌صورت فردی و هم گروهی مانند دروس قبلی عمل کنید.

بازی

● هدف این بازی گسترش واژگان است با استفاده از گروه کلمه (رابطه‌ی تضمّن) و استفاده از تداعی معانی.

به شرح بازی در کتاب بخوانیم مراجعه شود.

کتابخوانی

اهداف:

- توجه به تیراژ کتاب و قطع کتاب.
- توجه به حوادث مهم داستان.
- با توجه به نظر معلم این فعالیت می تواند به صورت گروهی یا انفرادی انجام شود.

با هم بخندیم

پیشنهاد می شود : دانش آموزان به صورت گروه سه نفری برای اجرای این فعالیت همکاری کنند. به طوری که یک نفر لطیفه را تعریف کند و هم زمان دو نفر دیگر با حرکات نمایشی (حرکات دست و صورت و چهره) آن را اجرا کنند.

ب) بنویسیم

اهداف فعالیت های بنویسیم، پایه ی سوم، درس هشتم

جلسه ی اول

تمرین ۲- تقویت مهارت طبقه بندی و نوشتن فعل، صفت، قید و تقویت گسترش واژگان، در این تمرین نکته ی مهم و اساسی آن است که دانش آموز به این نتیجه برسد که ستون اول فعل است، ستون دوم صفت و ستون سوم قید. حتی اگر نام آن ها را نداند، اهمیت ندارد. از طرفی چون فقط شناخت فعل مطرح است، لذا اگر به جای فعل ماضی نقلی در ستون ۱ ماضی ساده یا مضارع هم بنویسد، می توان پذیرفت ؛ زیرا فعل را تشخیص داده است و در ستون سوم هم لزومی ندارد قید مکرر بیاورد. همان که قید را بیاورد کفایت می کند.

پاسخ: الف : گفته اند، شسته اند، شکسته اند و...

ب : صمیمی، با گذشت، صبور، با محبت.

پ : کشان کشان، لنگان لنگان، دوان دوان.

تمرین ۳- تقویت مهارت ساختن کلمه‌های غیرساده با بن فعل «کش» و تقویت مهارت نوشتن مترادف‌ها.

پاسخ: دود + کش ← دودکش نفت + کش ← نفت‌کش

خط + کش ← خط‌کش

توجه: ساختن واژگان به صورت اسم + بن تعمیم داده شود و منحصر به همین مقدار کتاب نگردد.

تمرین ۳- توانایی پاسخ‌گویی به چیستان و توانایی طرح چیستان‌های مشابه آن.

پاسخ: شمع

جلسه‌ی دوم

تمرین ۲- این تصویرهای پیوسته سیر یک موضوع را نشان می‌دهد که آتش نشان‌ها به کمک حادثه دیده‌ها می‌شتابند و مجروح حادثه را نجات می‌دهند.

تمرین ۳- در این تمرین توانایی مرتب کردن جمله‌ها و ارتباط بین آن‌ها و شناخت ساختار نحوی آنان موردنظر است و توجه به این نکته که هر داستان آغاز، میانه و پایانی دارد که باید مراعات گردد؛ بنابراین جمله‌های داستان باید براین اساس مرتب شوند.

۴- گسترش واژگان، بازی با کلمات و توانایی واژه‌سازی و شناخت انواع بازی‌ها. برخی از کلمه‌هایی که می‌توان در این تمرین ساخت، عبارتند از: بانک، بابک، پاپک، پانک، تانک و ...

جلسه‌ی سوم

تمرین ۲- این تمرین دانش‌آموزان را به نگارش خلاق راهنمایی می‌کند. توجه داشته باشید که ممکن است برخی از جمله‌های کودکان معنای آشنایی نداشته باشد. این موضوع در مقابل خلاقیت آنان آن‌قدرها اهمیت ندارد.

پاسخ پیشنهادی: - سنگ‌های کوه مثل دانه‌های بزرگ تگرگ فرو ریختند.

- آن‌قدر تند می‌دوید که نفسش به شماره افتاد.

- رنگش خیلی سیاه بود مثل دودکش بخاری.

پاسخ: چوب‌دستی، افتخارآمیز، سرمشق، سرگذشت، آتش‌سوزی.

جلسه‌ی چهارم

توانایی پیدا کردن واژه‌های جدید از جدول.

پاسخ: ۱- فراوان ۲- هنگام ۳- مردم ۴- همیشه ۵- آثار
۶- روستا ۷- فداکار

● تقویت مهارت تصویرخوانی و تصویرنویسی و تقویت نگارش خلاق، توانایی کشف مفاهیم موجود در تصویر و تقویت روحیه‌ی فداکاری در حق دیگران. در این دو تصویر کمک کردن به دیگران موردنظر است؛ در یکی از دو تصویر جوجه‌ی پرنده‌ای از لانه سقوط می‌کند و خرگوش سعی دارد او را در هوا بگیرد تا آسیبی به او وارد نشود و در تصویر دوم هم ماهی به کمک موشی آمده است تا او را از غرق شدن نجات دهد.

● تقویت مهارت کامل کردن جاهای خالی به وسیله‌ی بدل

پاسخ: دوستم مریم دانش آموز فهمیده‌ای است.
هم کلاس‌انم به آموزگارمان خانم ... خیلی احترام می‌گذارند.
ما دانش‌آموزان به زبان فارسی می‌خوانیم و می‌نویسیم.
داستان کتاب این هفته را کبری دوست من در کلاس تعریف کرد.
آموزگار من خانم ... خیلی خوش خط می‌نویسد.

جلسه‌ی پنجم

توانایی کشف مفاهیم موجود در تصویر و تقویت مشاهده و تفکر از طریق اصل مقایسه و طبقه‌بندی، تقویت روحیه‌ی کمک به دیگران. در تصویر نخست اتومبیلی عابری را مصدوم کرده و در حال فرار است در حالی که در تصویر دوم راننده به کمک مصدوم آمده است.
نوشتن واژه‌های محلی، تقویت مهارت تحقیق در کودکان و گسترش حوزه‌ی واژگان، توجه و علاقه‌مندی به فرهنگ بومی از اهداف این تمرین است.

این تمرین، تقویت مهارت نوشتن و توانایی در انتخاب عنوان و تقویت روحیه‌ی تلاش برای آزادی و تقویت مهارت خواندن را دنبال می‌کند.
پاسخ پیشنهادی: تلاش برای آزادی

روز جمعه

هدف: تقویت مهارت نوشتن و توانایی کشف رمز، تنوع بخشی به نوع نوشتن.

پاسخ: کلمه‌ی رمز ← گذشت. توجه کنید که در این تمرین، فقط حروف الفبا موردنظرند و مصوت‌های کوتاه محاسبه نمی‌شوند.

درس: نهم	به نام خدا	عنوان درس: فکر روشن
اهداف درس	۱- آشنایی با ادیسون ۲- تقویت مهارت حل مسئله ۳- آشنایی با شغل پزشکی ۴- کسب مهارت در مطابقت دادن زمان ها و اشخاص ۵- کسب مهارت در به کارگیری پسوند «مند» ۶- آشنایی با روز پدر و ولادت حضرت علی(ع) ۷- آشنایی با ضرب المثل های فارسی	
واژه های جدید	توماس؛ وسایلش، فوراً، معاینه ی دقیق، عمل جراحی، معطلید، تأسف، آینه، نوازش، ثروتمند	

نکته	گسترش واژگان	نمایش بازی	لبخند شعر	شاعر
تطابق زمان ها و اشخاص	پسوند «مند»	اجرای نمایش داستان درس	روز پدر چهار پاره	مهری ماهوتی

فعالیت های کتاب بنویسیم

نگارشی، ادبی	املايي	ارزشی، نگرشی	دستوری
کامل کردن جمله ها	رونویسی ۳ مورد	توجه و علاقه مندی به مشاغل	کامل کردن جمله ها با
تصویرخوانی و تصویرنویسی	نوشتن کلمه های جدید درس	علاقه مندی به دانشمندان	توجه به تطابق زمان ها و اشخاص
۲ مورد	ارتباط دادن کلمه های مترادف	علاقه مندی به مطالعه و تحقیق	نوشتن کلمات با پسوند «مند»
چيستنان	دسته بندی کلمات	قدردانی از دانشمندان	
نگارش توصیفی ۲ مورد	گسترش واژگان	حل مسئله	
نامه نویسی	نوشتن عناوین دروس گذشته	علاقه مندی و توجه به اختراعات	
پرسش و پاسخ	نوشتن جمله های مهم دروس گذشته	علاقه مندی و توجه به مراسم سنتی کشور	
مفاهيم بين رشته ای			
نگارش خلاق، گسترش واژگان			

الف) بخوانیم

متن درس نهم

این درس درباره‌ی یکی از مشاهیر و مخترعان بزرگ جهان، توماس ادیسون می‌باشد. مهم‌ترین هدف درس، پرورش قوه‌ی تفکر و خلاقیت و حل مسئله می‌باشد. همان‌طور که در متن درس آمده است، توماس با تفکر و خلاقیت مسئله‌ای را حل می‌کند و جان مادرش را نجات می‌دهد. با توجه به اهداف این درس انتظار می‌رود دانش‌آموزان را تشویق کنید تا برای مسائل و مشکلات خودشان راه حل‌هایی بیابند. کودکان به این نتیجه برسند که سازش کردن با مشکلات به معنای حل آن‌ها نیست و به کودکان تفهیم کنید که از کم‌ترین امکانات و وسایل می‌توان استفاده‌ی بهینه کرد. زمینه‌هایی را برای پرورش قوه‌ی تفکر و خلاقیت بچه‌ها فراهم کنید. مسایل مختلفی به آن‌ها ارائه دهید و از آن‌ها بخواهید راه حل‌هایی برای مسائل پیدا کنند. تلاش کنید دانش‌آموزان کلاستان افرادی خلاق و متفکر باشند. در این باره می‌توانید وسایلی را که دور ریختنی هستند، در اختیار آن‌ها قرار بدهید تا با تغییر دادن و جابه‌جا کردن، حذف یا اضافه کردن، چیزهای جدیدی بسازند. از ادیسون به عنوان کسی که بزرگ‌ترین خدمت را به بشریت کرد به بزرگی یاد کنند و در دانش‌آموزان نگرشی مثبت نسبت به ارزش‌گذاری و احترام به انسان‌های بزرگ ایجاد کنید و به آن‌ها بگویید که شما هم می‌توانید ادیسون دیگری باشید. با یک سؤال (شما چگونه می‌توانید ادیسون دیگری باشید) درس را به پایان برسانید.

گوش کن و بگو

پیشنهاد می‌شود: این فعالیت با توجه به نظر معلم به صورت الگوی درس هفتم اجرا شود.

درست، نادرست

پیشنهاد می‌شود دانش‌آموزان روی تعدادی کارت، واژه‌های درست و نادرست را بنویسند با شنیدن جمله‌ی درست یا نادرست کارت موردنظر را بالا ببرند.

واژه‌آموزی

هدف: واژه‌آموزی با پسوند «مند» و بیان معنی واژه‌ها.

با اضافه کردن پسوند «مند» به کلمات می‌توانیم هم صفت و هم اسم مشتق بسازیم؛ مانند: کارمند که هم صفت و هم اسم می‌باشد.

پیشنهاد می‌شود معلم واژه‌ها را روی کارت‌هایی بنویسد. پسوند «مند» را هم روی کارت دیگری بنویسد. هر کدام از کارت‌ها را در یکی از دست‌های خود بگیرد. کارت‌ها را به هم نزدیک کند. در ضمن این کار ابتدا واژه‌ها را جدا و سپس به صورت کامل بخواند و واژه‌ی خوانده شده را روی تابلو بنویسد و در مورد معنی آن توضیح دهد. به گروه یا دانش‌آموزان هر نیمکت یک کارت که واژه‌هایی مانند: هنر، زور، ثروت، قدرت، ... بر روی آن‌ها نوشته است داده شود، معلم کارت پسوند «مند» را به آن‌ها نزدیک کند. کلمه‌ی ساخته شده را گروه ابتدا به صورت جداگانه و سپس به صورت کامل بیان کنند و یکی از افراد گروه در مورد معنی همان کلمه توضیح دهد، سپس معلم واژه‌ی مورد نظر را که توسط دانش‌آموزان گروه توضیح داده شده، در تابلو می‌نویسد و سعی می‌کند که پسوند «مند» را با رنگ قرمز یا رنگ دیگری بنویسد. معلم این فعالیت را به همین ترتیب ادامه دهد.

نکته

هدف:

- تطابق زمان‌ها و اشخاص در جمله.

جهت کسب مهارت در مطابقت دادن اشخاص با زمان فعل در جمله‌ها دانش‌آموزان دو کار باید انجام دهند، نخست این که فعل متناسب با آن جمله را تشخیص بدهند و دوم این که شخص متناسب با آن را به کار بگیرند.

پیشنهاد می‌شود معلم چند جمله‌ی این فعالیت را بر روی تابلو بنویسد. سپس چند فعل را که در رابطه با این جملات است، روی کارت‌هایی بنویسد و دانش‌آموزان با آزمایش و خطا به کارت مورد نظر برسند. این فعالیت با نظر معلم می‌تواند به صورت گروهی و فردی انجام شود.

ببین و بگو

پیشنهاد می‌شود: قبل از انجام این فعالیت آموزگار تصاویر این فعالیت را روی کارت‌هایی آماده کند آن‌ها را به صورت نامرتب روی تابلو نصب کند سپس دانش‌آموزان را به چند گروه تقسیم کند. گروه‌ها با هم فکری و مشورت هم ترتیب تصاویر را پیدا کنند و سپس در رابطه با داستان آن تصاویر با هم گفت‌وگو کنند. نماینده‌های گروه‌ها نظر را اعلام کنند.

برای تفهیم بهتر این فعالیت پیشنهاد می‌شود داستانی همانند آن انتخاب شود که مسأله‌ی ترتیب و توالی وقایع در آن مورد توجه باشد. با قرار دادن تصویر فعالیت اخیر به صورت پراکنده، می‌توان آن را تعمیم داد و فعالیت کتاب را نیز بر اساس مشابَهت‌ها در ردیف آن قرار داد تا به فهم موضوع کمک کند.

بگرد و پیدا کن

پیشنهاد می‌شود که این فعالیت با توجه به نظر معلم به صورت فردی یا گروهی اجرا شود.

به دوستان بگو

اهداف: توجه به انجام کارهای هوشمندانه.

پیشنهاد می‌شود معلم قبل از تدریس اطلاعات جامع و کاملی در رابطه با زندگی و اختراعات دیگر ادیسون جمع‌آوری کند سپس این فعالیت را به نظر خود به صورت فردی یا گروهی اجرا کند. همان‌طور که ما قرن بیستم را عصر کامپیوتر می‌نامیم، می‌توان قرن نوزدهم را عصر برق نامید. در اوایل قرن نوزدهم در اثر تلاش‌های میشل فارادی، دانشمند بزرگ انگلیسی و سایر دانشمندان، یک منبع انرژی جدید یعنی برق به جهان معرفی شد و یکی از روش‌های اولیه‌ی استفاده از برق، استفاده از آن در زمینه‌ی ارتباطات بود، جالب است بدانید تا ۱۵۰ سال پیش ارتباطات راه دور به اندازه‌ی زمان مصر باستان یعنی حدود پنج‌هزار سال پیش، ابتدایی بوده و سرعت کمی داشت. در سال ۱۸۴۰ با احداث خطوط راه‌آهن تا حدودی سرعت این ارتباطات که تا آن زمان، به وسیله سوارکاران انجام می‌شد، افزایش یافت. البته روش‌های جدیدی نیز ابداع شده بود. کشتی‌ها با افراشتن پرچم‌های مخصوص به یک‌دیگر علامت می‌دادند و نیروهای نظامی از ارسال پیام توسط حرکت‌های مختلف دست و پرچم استفاده می‌کردند. هر دو روش که تنها در روشنایی روز و در آب و هوای مساعد قابل استفاده بودند، در زمان یونان باستان ابداع شده بود. سرعت کم ارتباطات به این معنی بود که مردم برای ملاقات با کسانی که در نواحی دور دست بودند، می‌بایست زمان دیدار را از هفته‌ها قبل تنظیم و هماهنگ می‌کردند. به این ترتیب تجارت با نقاط دوردست نیز غیر ممکن بود ...

نمایش

اجرای نمایش مانند دروس گذشته صورت گیرد.

کتاب‌خوانی

با توجه به نظر معلم این فعالیت می‌تواند به صورت گروهی یا انفرادی انجام شود.

با هم بخوانیم

هدف: توجه به بزرگداشت میلاد حضرت علی (ع) به عنوان روز پدر.

جهت انجام این فعالیت به توضیحات درس اول (با هم بخوانیم) مراجعه شود.

ب) بنویسیم

اهداف فعالیت‌های بنویسیم پایه‌ی سوم درس نهم

جلسه‌ی اوّل

تمرین ۲- هدف این تمرین آشنایی بیشتر با انواع مشاغل، توجّه و علاقه‌مندی به مشاغل است. در این تمرین نگرش مثبت دانش‌آموز به مشاغل بسیار اهمیت دارد؛ یعنی بهتر است این بحث در کلاس مطرح شود که همه‌ی مشاغل به‌نوعی در خدمت جامعه هستند و هرکس در هر شغلی هست، باید آن را خوب انجام دهد؛ نوع شغل تفاوتی نمی‌کند.

۳- توانایی پاسخگویی به چیستان، آشنایی با مفاهیم بین رشته‌ای، توجّه و علاقه‌مندی به دانشمندان.

پاسخ: ابوعلی سینا

جلسه‌ی دوّم

هدف از تمرین ۲ این صفحه توجّه دادن دانش‌آموز به کار و فعالیت دانشمندان و امکان پیروی از آن‌هاست. در تصویر نخست کودکی با داشتن روحیه‌ی دانشمندی سرگرم تحقیق در کتاب‌خانه است و در تصویر دوم همان کودک را در حال آزمایش مواد در آزمایشگاه می‌بینیم. در صحنه‌ی سوم نیز دانشمندی ستاره‌شناس مشغول مطالعه‌ی کرات آسمانی است.

پاسخ تمرین ۳: مریض: بیمار احتیاج: نیاز شتاب: عجله تحمل: صبر

۴- تقویت مهارت نامه‌نویسی، تقویت روحیه‌ی قدردانی از دانشمندان، توانایی بیان احساسات. سپاس‌گزاری از همه‌ی کسانی که به نوعی به بشریت خدمت کرده‌اند، صرف‌نظر از ملیت آنان مورد توجّه است.

جلسه‌ی سوّم

در تمرین ۲ داستان زیرکی روباه‌ی است که وقتی بدنش پوشیده از حشره‌های مزاحم می‌شود، پاره‌چوبی به دهان می‌گیرد و تمام بدنش را به تدریج داخل آب فرو می‌کند. حشرات برای این که غرق نشوند خود را به پاره‌چوب می‌رسانند و روباه با خیال راحت، چوب را به آب می‌سپارد و به راه خود

ادامه می‌دهد.

پاسخ: ا ← فوراً ← کاملاً ← حتماً

در تمرین ۳ مهارت دسته‌بندی مورد نظر است. پیشنهاد می‌شود معلم از گروه‌ها بخواهد شباهت‌هایی را که براساس آن می‌توان واژه‌های تمرین را دسته‌بندی کرد، با هم فکری پیدا کنند. دو نمونه از این شباهت‌ها صوری است (= ... اغ، ... ا) و یک نمونه معنایی:

هم معنی ← دوستی، محبت و علاقه

اغ ← کلاغ، چراغ، سراغ

جلسه‌ی چهارم

۲ و ۳- تقویت مهارت نوشتن و یافتن و به کار بردن ضرب‌المثل‌ها
پاسخ: جوینده یابنده است.

جلسه‌ی پنجم

تمرین ۲- هدف تقویت توجه و علاقه‌مندی به مشاغل است.

پاسخ تمرین ۲: به ترتیب تصویر از راست به چپ.

خلبان، آتش‌نشان، پزشک، سرباز، پرستار (زن)

۳- تقویت مهارت نوشتن کلمات با پسوند «مند»، گسترش حوزه‌ی واژگان.

پاسخ: کار + مند ← کارمند یعنی: کسی که کاری دارد.

نیرو + مند ← نیرومند یعنی: کسی که نیرو دارد.

علاقه + مند ← علاقه‌مند یعنی: کسی که علاقه دارد.

برای حل این تمرین معلم می‌تواند تعدادی واژه روی کارت‌های متعدد بنویسد که در میان آن‌ها همه‌نوع از اسم گرفته تا فعل و قید وجود داشته باشند و آن‌ها را میان دانش‌آموزان توزیع کند. دانش‌آموزان پس از مطالعه‌ی دقیق واژه‌ها در گروه نظر می‌دهند که کدام یک از این واژه‌ها را می‌توان با «مند» به کار برد.

۴- تقویت نگارش خلاق و گسترش واژگان از طریق تداعی معانی و آشنایی با مفاهیم بین رشته‌ای، توجه و علاقه‌مندی به مراسم سنتی کشور.

پاسخ‌های پیشنهادی: آرمایشگاه، عروسی، زیارتگاه، شام غربیان.

مزار شهیدان، جشن تولد، سفره‌ی هفت سین و ...

روز جمعه

۱- تقویت مهارت املانویسی و توانایی در یادآوری عناوین دروس، تقویت روحیه‌ی تحقیق و جست و جو و تنوع بخشی به نوع نوشتن.

۲- تقویت مهارت املانویسی و جمله‌نویسی و توانایی در یادآوری جمله‌های دروس، تقویت روحیه‌ی تحقیق و جست و جو.

در این دو تمرین هدف آن است که دانش‌آموز به درس‌های گذشته مراجعه کند و نوعی تمرین دوره‌ای از نه درس گذشته صورت گیرد. اهمیت تمرین‌های دوره‌ای را از نظر یادآوری مفاهیم درس‌های گذشته نباید دست کم گرفت.

درس: دهم	به نام خدا	عنوان درس: اتوبوس
اهداف درس	۱- تقویت روحیه‌ی نوع دوستی و احترام به بزرگترها ۲- توجه به حقوق دیگران و رعایت نوبت ۳- آشنایی با وسیله‌ی نقلیه‌ی عمومی و استفاده صحیح از آن ۴- آشنایی با علائم راهنمایی و رانندگی ۵- آشنایی و کسب مهارت در تشخیص نهاد و گزاره در جمله ۶- آشنایی با قیده‌های تکرار ۷- مهارت کلمه‌سازی با گزار	
واژه‌های جدید	نم‌نم، منظور، دبیرستان، احوال‌پرسی، ایستگاه، پیاده، جیش، بلیت، صندلی، دهه‌ی فجر، بزرگراه، گروه سرود، بفرمایید، خوش‌رویی، میله‌ی اتوبوس، الهی خیربینی، الان، مخصوصاً، احساس	

نکته	گسترش واژگان	بازی نمایش	لبخند شعر	شاعر
نهاد و گزاره	پسوند «گزار»	بازی نمایشی: پانتومیم جمله‌سازی	بی‌سوادی	-

فعالیت‌های کتاب بنویسیم

نگارشی، ادبی	املایی	ارزشی، نگرشی	دستوری
تصویرخوانی و تصویرنویسی ۶ مورد نوشتن جمله‌هایی با واژه‌های بومی نوشتن ضرب‌المثل جمله‌سازی ۳ مورد نگارش استدلالی نگارش توصیفی نگارش خلاق (حدس زدن) کامل کردن جاهای خالی جمله‌سازی باقید ارتباط دادن کلمه با تصویر نوشتن ترجمه‌ی آیه‌ی قرآن نوشتن سؤال برای جدول رمزنویسی	رونویسی ۴ مورد نوشتن کلمه‌های تشدیددار دروس گذشته نوشتن معنی کلمات	علاقه‌مندی و توجه به احترام گذاشتن علاقه‌مندی به فرهنگ بومی غنیمت شمردن فرصت وقت شناسی توجه و علاقه‌مندی به علائم راهنمایی و رانندگی ۲ مورد رعایت نوبت احساس مسئولیت در برابر اشیای پیدا شده توجه به فصول ماه‌های سال پرهیز از اسراف توجه به صرفه‌جویی توجه و علاقه‌مندی به قرآن تقویت روحیه‌ی دوستی علاقه‌مندی به هنر نقاشی	نوشتن جمله‌هایی با نشانه‌ی (:) نوشتن کلمات خاص با پسوند «گزار» جداسازی نهاد و گزاره نوشتن کلماتی با پسوند «گاه»

الف) بخوانیم

متن درس دهم

در بخش اخلاق فردی و اجتماعی، درس اتوبوس قصد دارد نگرشی مثبت در ذهن بچه‌ها ایجاد کند و نوع دوستی را به عنوان یک ارزش پسندیده‌ی جامعه معرفی کرده و احترام گذاشتن به بزرگترها و افراد پیر و کهنسال را به عنوان یک کار شایسته نشان دهد.

پیشنهاد می‌شود از دانش‌آموزان بخواهید تا کاری را که تاکنون در زندگی خود اعم از خانه یا مدرسه و یا اجتماع انجام داده‌اند، بیان کنند و اثر مطلوب آن کارها را برای دیگران توضیح دهند و احساس خود را درباره‌ی رضایت خاطری که در خود و در دیگران به وجود آمده است، بیان کنند. درباره‌ی چگونگی استفاده از اتوبوس و سایر اموال عمومی و سعی و تلاش درباره‌ی حفظ و نگهداری آن‌ها، فرصتی فراهم کنید تا دانش‌آموزان درباره‌ی آن‌ها صحبت کنند. برای درونی کردن ارزش‌های مقبول جامعه، دانش‌آموزان را در چارچوب بایدها و نبایدها به شکل مستقیم قرار ندهید بلکه فضایی در کلاس ایجاد کنید تا خود به چنین نگرشی برسند.

گوش کن و بگو

(ر.ک به درس‌های قبل)

درست، نادرست

(ر.ک به درس‌های قبل)

واژه‌آموزی

● ساختن واژه‌ی مرکب با کلمه‌ی «گزار»

«گزار» کلمه‌ای است که با اضافه شدن آن به کلمه، کلمه‌ی مرکب ساخته می‌شود. «گزار» به معنی به جا آورنده و نمازگزار یعنی کسی که نماز به جا می‌آورد.

پیشنهاد می‌شود معلم برای انجام این فعالیت از تمرین‌های جور کردنی استفاده کند. واژه‌های نمازگزار، سپاس‌گزار، ... را در یک طرف تابلو و معنی این واژه‌ها را به صورت نامرتب در سمت دیگر تابلو بنویسد. از دانش‌آموزان هر گروه می‌خواهد که پس از مشورت به پای تابلو بیایند و یک کلمه را به معنی آن ارتباط دهند. در مورد صحیح بودن یا غلط بودن پاسخ بحث و گفت و گو کنند.

سپس گروه بعدی و کلمه بعدی.

مثال:

.....	کسی که نماز به جا می آورد.
.....
.....

نکته

- آشنایی و کسب مهارت در تشخیص نهاد و گزاره در جمله.
- نهاد عبارت است از اسم یا جانشین اسم که در بافت کلام در ارتباط مستقیم با فعل جمله باشد. گزاره، بخشی از جمله است که گزارشی درباره‌ی نهاد می دهد.
- پیشنهاد می شود جهت انجام این فعالیتّ معلّم جملاتی را به تعداد گروه ها بنویسد و روی تابلو جدولی بکشد و از گروه ها بخواهد بعد از هم فکری و مشورت جمله ها را به صورت دو قسمتی در جدول قرار دهند. از روش آزمایش و خطا نیز می توان استفاده کرد.

معلّم	احمد	پسر خوبی است.
گروه اوّل	علی	به بازار رفت.
گروه دوّم
گروه سوّم

بین و بگو

(ر.ک به درس های قبل)

بگرد و پیدا کن

(ر.ک به درس های قبل)

به دوستانت بگو

(ر.ک به درس های قبل)

بازی

(ر.ک به درس های قبل)

کتاب‌خوانی

دانش‌آموز با مراجعه به شناسنامه‌ی کتاب می‌تواند با کسانی که در تألیف، تدوین و تولید کتاب نقش داشته‌اند، آشنا شود. یکی از این افراد، تصویرگر یا نقّاش است. انتخاب عنوان تازه برای یک داستان مستلزم خواندن کتاب و دقت در موضوع داستان است.

ب) بنویسیم

جلسه‌ی اوّل

تمرین دوّم: از راست به چپ:

- سربازی در حال احترام به پرچم، سلام نظامی می‌دهد.
- دانش‌آموزان برای احترام گذاشتن به معلّم از جای خود بلند می‌شوند.
- برای احترام به بزرگترها، آن‌ها را بالای مجلس می‌نشانیم و هنگام صحبت کردن دیگران، به دقت گوش می‌دهیم.
- یکی از نشانه‌های احترام به اولیای دین و امامان، زیارت کردن از مقبره و آرامگاه آن‌هاست.
- تمرین چهارم نوعی تمرین رابط‌ی هم‌نشینی کلمات در جمله است. در واقع نوعی مرتب کردن جمله‌ی درهم ریخته نیز به‌شمار می‌رود. این قبیل تمرین‌ها دانش‌آموز را با ترتیب جملات فارسی آشنا می‌کند.

پاسخ: ضرب‌المثل ← ماهی را هر وقت از آب بگیریم تازه است.
کاربرد این ضرب‌المثل ← هرگاه بخواهیم از فرصت استفاده کنیم.

جلسه‌ی دوّم

در تمرین دوم دانش‌آموز با توجه به «نکته» در کتاب بخوانیم معنی ساختن کلمه‌ی مرکب با «گزار» عملاً کلمه‌های تازه‌ای می‌سازد.

پاسخ‌ها: شکر + گزار ← شکر‌گزار

نماز + گزار ← نماز‌گزار

کار + گزار ← کار‌گزار

سپاس + گزار ← سپاس‌گزار

جلسه‌ی سوم

در تمرین دوم دانش‌آموز با تصویرخوانی و تصویرنویسی و نگارش خلاق (حدس زدن) یکی از مفاهیم ارزشی را یاد می‌گیرد. دانش‌آموز درمی‌یابد که اگر وسیله‌ای را پیدا کرد باید آن را به صاحب اصلی برگرداند.

پاسخ: با دیدن مداد تراش خود در سبد خوش حال می‌شود.
در تمرین سوم دانش‌آموز به‌طور غیرمستقیم، دو قسمت اصلی جمله یعنی نهاد و گزاره را بیشتر یاد می‌گیرد.

مورچه‌ای	زیر درخت بود.
اتوبوس	دوباره به راه افتاد.
علی	نگاهی به پیرمرد کرد.
حیوانات	هنوز داشتند فکر می‌کردند.
شما	بفرمایید.
خدا	نگهدارت باشد.

جلسه‌ی چهارم

در تمرین دوم دانش‌آموز با علائم راهنمایی و رانندگی که متناسب با سن اوست بیش‌تر آشنا می‌شود.

پاسخ‌ها: به ترتیب از راست به چپ :

- فیل دوچرخه‌سواری می‌کند.
- وقتی به این تابلو می‌رسد بوق نمی‌زند. (بوق زدن ممنوع)
- وقتی به این تابلو می‌رسد می‌ایستد. (توقف یا ایست)
- وقتی چراغ قرمز می‌شود می‌ایستد. (ایستادن در پشت چراغ قرمز)
- وقتی به این تابلو می‌رسد احتیاط می‌کند. (هشدار به رانندگان که مواظب عبور دانش‌آموزان باشند.)

تمرین سوم کودک را با یکی از انواع قید آشنا می‌کند. گاهی با تکرار یک کلمه، قید ساخته می‌شود مثل آرام آرام
تمرین چهارم: نمایشگاه، ایستگاه، دانشگاه، باشگاه، فروشگاه و ...

جلسه پنجم

تقویت مهارت تصویرخوانی و تصویرنویسی، توانایی درک مفاهیم موجود در تصویر و توجه و علاقه‌مندی به صرفه‌جویی و تقویت روحیه‌ی پرهیز از اسراف.

پاسخ تمرین دوم: از راست به چپ عبارت است از:

- باید شیر آب را ببندیم.
- باید سیب را کامل بخوریم.
- هنگام مسواک زدن باید شیر آب را ببندیم.
- باید لامپ‌های اضافی را خاموش کنیم.
- باید تخته را پاک کنیم و گچ‌ها را از روی زمین جمع کنیم.

روز جمعه

سوالات پیشنهادی:

- ۱- رفاقت.
- ۲- کسی که زیاد می‌داند.
- ۳- صداقت.
- ۴- اندیشه.
- ۵- کسی که گذشت می‌کند.
- ۶- بچه‌ی با ادب دارد.
- ۷- ماهی که امام علی (ع) به دنیا آمده است.
- ۸- با پا می‌رویم
- ۹- نوعی خواندن.
- ۱۰- مقصود، منظور.
- ۱۱- با آن دنیا گلستان می‌شود.
- ۱۲- دوست بچه‌ها.
- ۱۳- رهبر.
- ۱۴- اطاعت از آن وظیفه‌ی همه‌ی جامعه است.
- ۱۵- خوردن آن در تابستان لذت‌بخش است.

اهداف کلی فصل چهارم: دانش و دانشمندان

حیطه‌ی شناختی

- ۱- آشنایی با برخی دستاوردهای علمی و برخی دانشمندان
- ۲- آشنایی با وسایل حمل و نقل و وسایل ارتباطی
- ۳- آشنایی با برخی مباحث دستوری نظیر پسوند «گر» و «شناس» «گر»، «با»
- ۴- آشنایی با برخی مهارت‌های نگارشی و املایی

حیطه‌ی عاطفی

- ۱- تقویت علاقه به آشنایی با دانشمندان و یافته‌های علمی آنان
- ۲- پرورش روحیه‌ی توجه به اختراعات و اکتشافات و نقش آن‌ها در زندگی
- ۳- پرورش روحیه‌ی حل مسئله در برخورد با مسائل و مشکلات علمی

حیطه‌ی مهارتی

- ۱- گسترش مفاهیم مربوط به مسائل علمی و دانشمندان
- ۲- توانایی تهیه‌ی مطالب مربوط به زندگی و اختراعات دانشمندان
- ۳- توانایی انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به دانش و دانشمندان
- ۴- توانایی در استخراج پیام‌های محوری از زندگی دانشمندان

درس: یازدهم	به نام خدا	عنوان درس: پرواز
اهداف درس	۱- آشنایی با تاریخچه ی پرواز ۲- آشنایی با انواع وسایل نقلیه ی قدیم و جدید ۳- آشنایی با تکنولوژی جدید ۴- آشنایی با فضا و فضاورد ۵- گسترش حوزه ی اطلاعات دانش آموزان درباره ی هواپیما ۶- علاقه مندی و توجه به اختراعات ۷- آشنایی و کسب مهارت در کاربرد گروه کلمه ۸- آشنایی و کسب مهارت در کاربرد فعل	
واژه های جدید	هواپیما، جاده ها، کشتی ها، تماشایی، آهنی، غول پیکر، شناور، قطارهای، باربری، روزانه، سریع، آرامش، سرعت، قدرت، فضاهای، اطراف زمین، کرات دوردست، فضاوردان	

نکته	گسترش واژگان	بازی نمایش	لبخند شعر	شاعر
شناخت فعل	گروه کلمه	حرکت و گفت و گوی نمایشی: آشنایی با وسایل نقلیه	هواپیما چهارپاره	اسدالله شعبانی

فعالیت های کتاب بنویسیم

نگارشی، ادبی	املائی	ارزشی، نگرشی	دستوری
جمله نویسی ۵ مورد تصویرخوانی، تصویرنویسی ۴ مورد طبقه بندی ۲ مورد نگارش خلاق (حدس زدن تصویر) نگارش خلاق ۴ مورد گزارش نویسی کامل کردن جمله مفاهیم بین رشته ای ۳ مورد کامل کردن جاهای خالی گسترش واژگان نامه نویسی نوشتن تحقیق درباره ی دانشمندان	رونویسی ۲ مورد نوشتن کلمه های مخالف خوش نویسی رونویسی از کلمات خاص نوشتن کلمه های هم خانواده	استفاده درست از هواپیما و وسایل علمی علاقه مندی به هنر خوش نویسی علاقه مندی و توجه به علم و دانش توجه به هنر نقاشی توجه و علاقه مندی به ارزش های مشترک ملی (پرچم) توجه و علاقه مندی به حفظ محیط زیست توجه به آفریده های خدا توجه و علاقه مندی به دانشمندان ۳ مورد تقویت روحیه ی مطالعه و تحقیق	ساختن کلمه به کمک «گر» و «شناس» نوشتن جملات با توجه به تغییر زمان افعال و قید نوشتن فعل جمله ها

الف) بخوانیم

متن درس یازدهم

درس یازدهم در فصل دانش و دانشمندان انتظار دارد که دانش‌آموزان با وسایل ارتباطی قدیم و جدید آشنا شوند، اشاره‌ای به پیشرفت تکنولوژی، ارتباطات و تلاش دانشمندان دارد. انتظار می‌رود دانش‌آموزان به کوشش و تلاش دانشمندان ارج نهند و خود نیز به عنوان دانشمندی کوچک گامی هر چند ناچیز در این راه بردارند. به تغییراتی که در زندگی انسان‌ها به واسطه‌ی پیشرفت حاصل می‌شود، توجه داشته باشند و مراتب پیشرفت را در تکنولوژی درک کنند که ابتدا وسایل به صورت امروزی نبود بلکه در اثر تلاش و کوشش انسان‌های بزرگ ما می‌توانیم به راحتی زندگی کنیم. در نتیجه ما نیز باید بکوشیم تا بتوانیم شرایط موجود را بهبود بخشیم و تغییرات مثبتی در زندگی به وجود بیاوریم تا هم خود و هم آیندگان از نتیجه‌ی این تغییرات استفاده نماییم.

پیشنهاد می‌شود از تصاویر مختلف در رابطه با تغییرات علوم به کلاس بیاورید تا دانش‌آموزان با آن‌ها آشنا شوند و زمینه‌ای برای تفکر و خلاقیت در دانش‌آموزان ایجاد شود. از وسایل دور ریختنی که در کلاس تهیه نموده‌اید، می‌توانید برای بروز خلاقیت دانش‌آموزان استفاده نمایید.

گوش کن و بگو

انسان‌های نخستین وقتی به آسمان نگاه می‌کردند همه چیز برایشان شگفت‌آور بود. اما امروزه با سفر فضانوردان، چیزهای بیشتری درباره‌ی آن‌ها می‌دانیم. امروزه چیزهای دیگری نیز به جز اجرام آسمانی طبیعی در فضا وجود دارد که ساخته‌ی دست انسان است و انسان آن‌ها را با خود به فضا برده است. تعدادی از آن‌ها برای ما خیلی مهم هستند این‌ها ماهواره‌هایی هستند که به وسیله‌ی موشک به فضا فرستاده شده‌اند تا به دور زمین بچرخند. بعضی از ماهواره‌ها با همان سرعتی حرکت می‌کنند که زمین به دور خورشید می‌چرخد (می‌گردد)، به همین دلیل در آسمان ثابت به نظر می‌آید. از این ماهواره‌ها برای انتقال خبر و تصویر از نقاط مختلف استفاده می‌شود. تعدادی از تصویرهایی که امشب در تلویزیون می‌بینیم ممکن است توسط یکی از همین ماهواره‌ها به ما رسیده باشد.

درست، نادرست

(ر.ک به درس‌های قبل)

واژه آموزشی

همان‌طور که قبلاً نیز گفته شده است یکی از راه‌های گسترش واژگان استفاده از اصل تداعی

است. تداعی از طریق رابطه‌های مترادف، تضاد و شمول معنایی امکان‌پذیر است که در این درس گسترش واژگان به کمک شمول معنایی انجام می‌گیرد.

نکته

شناخت فعل و کاربرد آن در جمله.

فعل کلمه‌ای است که بر وقوع کار، روی دادن امر و یا داشتن حالتی در یکی از زمان‌ها دلالت می‌کند. صیغه‌ی فعل صورتی از فعل است که ویژگی شخص، شمار و زمان را می‌رساند. در هر صیغه‌ی فعل وجود بن فعل و شناسه‌ی فعل الزامی است. بن فعلی بخشی از فعل است که مفهوم کار و زمان فعل را می‌رساند و در تمامی ساخت‌های یک فعل صرف شده یکسان و ثابت است و دو نوع می‌باشد: بن ماضی و بن مضارع. شناسه جزئی از فعل است که ویژگی شخص و شمار فعل را می‌رساند. شناسه‌ها در اشخاص مختلف یک فعل صرف شده متفاوت می‌باشند.

شناسه‌ها در افعال ماضی و مضارع به استثنای سوّم شخص مفرد یکسانند و به ترتیب زیر می‌باشند:

مفرد مضارع	مفرد ماضی	جمع
مَ	مَ	یم
ی	ی	ید
دَ	*	ند

پیشنهاد می‌شود معلّم جملاتی را بدون فعل روی تابلو نوشته و فعل‌های مربوط را روی کارت‌هایی بنویسد. از هر گروه بخواهد بعد از مشورت و هم‌فکری کارت مربوط به جمله را پیدا کرده و جمله را به‌طور کامل بخواند و جمله‌ی نوشته شده را در تابلو کامل کنند و گروه بعدی جمله‌ی بعدی را به همین صورت کامل کند تا این که دانش‌آموزان به‌طور غیرمستقیم به اهمیت فعل در جمله و نقش کامل‌کننده‌ی آن پی ببرند.

بین و بگو

(ر.ک به درس‌های قبل)

بگرد و پیدا کن

(ر.ک به درس‌های قبل)

به دوستان بگو

(ر.ک به درس‌های قبل)

نمایش

(ر. ک به درس‌های قبل)

کتاب‌خوانی

پیشنهاد می‌شود این فعالیت مانند دروس گذشته اجرا شود.

آغاز داستان: شروع داستان با مقدمه است. داستان‌های سنتی با یکی بود یکی نبود شروع می‌شود و اگر مقدمه خوب شروع شده باشد می‌گویند برائت استهلال، یعنی خوش‌آغازی اگر شاد شروع شود شادی به وجود می‌آورد، اگر غم‌انگیز باشد زمینه را برای قصه‌ی غم‌آلود آماده می‌کند. **پایان داستان:** داستان گاهی نتیجه دارد گاهی نتیجه ندارد. معمولاً در داستان‌های قدیم نتیجه را می‌گفتند، ولی در داستان‌های جدید نتیجه را نمی‌گویند. بهترین نوع داستان، داستانی است که بخشی از آن را شنونده یا خواننده تکمیل کند یا حدس بزند.

ب) بنویسیم

جلسه‌ی اوّل

در تمرین سوّم دانش‌آموز نوشتن کلمات با افزودن «گر» و «شناس» به آخر آن‌ها را عملاً تکرار و تمرین می‌کند.

پاسخ: شناس ← کارشناس، هواشناس، ایران‌شناس، باستان‌شناس.
گر ← اشغالگر، گزارشگر، کارگر.

جلسه‌ی دوّم

در تمرین سوّم کودک از طریق رابطه‌ی جانشینی اجزای جمله، طرز استفاده از قید زمان را یاد می‌گیرد و می‌تواند به نسبت زمان قید، زمان فعل را نیز تغییر دهد.

- در آینده مسافرت بسیار آسان خواهد شد.
- در گذشته مسافرت بسیار آسان بوده است.

روز جمعه

پیشنهاد می‌شود دانش‌آموزان را راهنمایی کنید تا با مراجعه به کتابخانه یا یکی از بزرگان محل زندگی خود، اطلاعات لازم را جمع کنند و پس از آن حاصل کار خود را در ده سطر بنویسند. این امر هم آن‌ها را با چهره‌های مشهور محلی یا ملی آشنا می‌کند، و هم طرز جمع‌آوری اطلاعات و تحقیق را یاد می‌دهد.

درس: دوازدهم	به نام خدا	عنوان درس: سلام، آقای بل
اهداف درس	۱- آشنایی با وسایل ارتباطی (تلفن، دورنگار) ۲- گسترش حوزه‌ی اطلاعات دانش‌آموز (درباره‌ی تلفن) ۳- علاقه‌مندی و توجه به اختراعات علمی ۴- آشنایی با مخترع تلفن ۵- آشنایی با بعضی از شماره تلفن‌های ضروری ۶- آشنایی و کسب مهارت در کاربرد ممیز (واحد شمارش) ۷- آشنایی و کسب مهارت در کاربرد افعال، ماضی مستمر، مضارع مستمر ۸- تقویت مهارت دسته‌بندی کلمه‌ها و جمله‌ها	
واژه‌های جدید	دستگاه تلفن، مسیری طولانی، پیغامی، مخترع، الکساندر گراهام بل، کودکان ناشنوا، متوجه، برق، زحمت فراوان، جدیدتری، دورنگار (فاکس)، پیش‌رفته، صحبت، احساسات، سؤال‌های، تشکر، اشغال، پشت خط، کار لازمی، مزاحمت، ایجاد، تلفن‌های عمومی، مهمی، جالبی، ضروری، دفترهایشان، آتش‌نشانی، پلیس	

نکته	گسترش واژگان	بازی / نمایش	با هم بخندیم	شاعر
زمان فعل ماضی مستمر مضارع مستمر	ممیز (واحد شمارش)	بازی با واحدهای شمارش	-	-

فعالیت‌های کتاب بنویسیم

نگارشی، ادبی	املایی	ارزشی، نگرشی	دستوری
مفاهیم بین رشته‌ای ۲ مورد جمله‌نویسی تصویرخوانی و تصویرنویسی ۲ مورد کامل کردن جمله ۲ مورد نگارش خلاق ۳ مورد خلاصه‌نویسی کامل کردن جاهای خالی نوشتن توصیه و سفارش نگارش توصیفی ارتباط کلمه با تصویر طبقه‌بندی نوشتن کاربرد واحدهای شمارش کامل کردن نوشته نوشتن برنامه روزانه	رونویسی ۴ مورد نوشتن واژه‌های خاص نوشتن کلمات مترادف	برقراری ارتباط توجه و علاقه‌مندی به مسائل دینی توجه به مشخصات ضروری توجه و علاقه‌مندی به دانش و دانشمندان رازداری تلاش و کوشش برای رسیدن به هدف وقت‌شناسی تقویت روحیه‌ی ابتکار و خلاقیت علاقه‌مندی به برنامه‌ریزی در زندگی	واژه‌سازی با بعضی از پیشوندها و پسوندها کامل کردن جمله‌ها با توجه به زمان فعل (ماضی مستمر و مضارع مستمر) تغییردادن جمله‌ها با استفاده از قید

الف) بخوانیم

متن درس دوازدهم

در این درس باید دانش‌آموزان الکساندر گراهام بل مخترع تلفن و چگونگی اختراع او را بشناسند و انواع دیگر این فن‌آوری و تأثیرات آن را در راحتی و تسهیل ارتباطات فراگیرند و علاوه بر موارد مذکور در ضمن مطالعه‌ی این درس، دانش‌آموزان نحوه‌ی استفاده از این فن‌آوری را به‌طوری که مزاحمتی برای کسی درست نکند یاد بگیرند؛ از تلفن‌های عمومی که از اموال عمومی هستند، مراقبت کنند. در پایان چند شماره تلفن ضروری را نیز یاد می‌گیرند.

این درس را با چند روش می‌توان تدریس کرد، مثلاً می‌توان آن را با استفاده از روش ایفای نقش ارائه کرد یعنی چند تا از دانش‌آموزان بازیگر باشند و بقیه‌ی دانش‌آموزان تماشاگر. بعد از اجرای نمایش می‌توان خواندن درس یا در گروه‌ها انجام شود و یا توسط آموزگار صورت گیرد.

گوش کن و بگو

زمانی که الکساندر سی ساله در فوریه ۱۸۷۷ تلفن را در شهر سلیم ایالت ماسوچوست به‌معرض نمایش عموم گذاشت، مردم به واقعیت این اختراع جدید و امکانات آن پی بردند. واتسون چهارده مایل (۲۲/۴ کیلومتر) دورتر در شهر بوستون نشسته بود. بل و او توسط تلفن با یکدیگر حرف زدند و برای اولین بار کار ارسال اخبار توسط تلفن انجام شد. فردای آن روز این ماجرا در نشریه‌ی بوستون با تیترو درشت به چاپ رسید «ارسال خبر توسط تلفن. اولین ارسال اخبار روزنامه به‌وسیله‌ی صدای انسان از طریق سیم!» این ماجرا در روزنامه‌های دیگر آمریکای شمالی به چاپ رسید و در مجلات علمی اروپا نیز گزارش شد.

بل تا اوایل قرن بیستم به زندگی خود ادامه داد و توانست انقلاب ارتباطی جدید را به چشم خود ببیند و در سال ۱۹۲۲ چشم از جهان فرو بست. از اختراعات مهم الکساندر گراهام بل می‌توان به این موارد اشاره کرد: تلگراف، تلفن، گرامافون و ...

درست و نادرست

(ر.ک به درس‌های قبلی)

واژه‌آموزی

کاربرد ممیز (واحد‌های شمارشی)

برای شمارش و حساب کردن هر چیز کلمه‌ای به کار می‌رود که واحد شمارش آن چیز محسوب می‌شود، مثلاً برای شمارش فرش، تخته و برای شمارش هواپیما و کشتی و بال گرد (هلی کوپتر)، فروند به کار می‌برند.

پیشنهاد می‌شود برای انجام این فعالیت، کارت‌هایی تهیه شود و روی بعضی از آن‌ها واحدهای شمارش مانند: فروند، جلد، جفت و ... و روی برخی از کارت‌ها هواپیما، دفتر، دستکش و ... نوشته شود. به هر کدام از گروه‌ها کارت‌هایی داده شود تا با هم فکری هم واحدهای شمارش مربوط را در کنار کلمه‌ی مربوط به آن قرار دهند و معلم با نظارت به اجرای این فعالیت آن‌ها را هدایت نماید تا به هدف موردنظر برسند.

نکته

کاربرد افعال ماضی مستمر و مضارع مستمر.
فعل ماضی مستمر: فعل ماضی مستمر به این صورت ساخته می‌شود که ابتدا صورت‌های صرفی فعل «داشت» به عنوان فعل معین می‌آید. سپس صورت‌های صرفی فعل اصلی به صورت ماضی استمراری به دنبال فعل معین اضافه می‌شود.

مثال:

داشتیم می‌رفتیم	داشتم می‌رفتم
داشتید می‌رفتید	داشتی می‌رفتی
داشتند می‌رفتند	داشت می‌رفت

موارد کاربرد فعل ماضی مستمر:

- با مفهوم لحظه‌ای برای بیان عملی که در گذشته در آغاز وقوع بوده ولی واقع نشده است.
 مثال: داشت می‌افتاد که گرفتمش.
- با مفهوم تداوم برای بیان عملی که آغاز آن حتمی بوده ولی انجام و پایان آن نامعلوم است.
 مثال: داشتم می‌آدمم که او را دیدم.
- فعل ماضی مستمر مخصوص زبان محاوره است، در زبان ادبی و زبان نوشتار کاربرد ندارد و در ستون نظم و نثر کهن نیز دیده نمی‌شود.

گاهی بین جزء اصلی و فرعی این فعل عناصر غیرفعلی وارد می‌شوند مثال:

داشت موفق می‌شد. (جمله اسمیه یا فعل ربطی «داشت»)

او / موفق / داشت می‌شد. (مسندالیه، مسند، رابطه)

داشت از خانه‌ی ما برمی‌گشت. (جمله فعلیه با فعل «داشت برمی‌گشت»)
فعل مضارع مستمر (ملموس): در مضارع مستمر صورت‌های صرفی مضارع «دارد» به‌عنوان فعل معین با صورت‌های صرفی فعل اصلی که به صورت مضارع اخباری است همراهی می‌کند.
مثال:

دارم می‌بینم	داریم می‌بینیم
داری می‌بینی	دارید می‌بینید
دارد می‌بیند	دارند می‌بینند

موارد کاربرد مضارع مستمر:

- انجام فعل در مفهوم لحظه‌ای مثال: دارد می‌افتد.
- انجام فعل در مفهوم تداوم مثل: دارم می‌نویسم.
- انجام فعل در مفهوم مستقبل. مثال: هفته‌ی آینده در چنین روزی دارم با هواپیما پرواز می‌کنم.

بین و بگو

(ر.ک به درس‌های قبل)

بگرد و پیدا کن

(ر.ک به درس‌های قبل)

به دوستان بگو

(ر.ک به درس‌های قبل)

بازی

- اجرای این قسمت از فعالیت با توجه به دستورالعمل موجود در کتاب بخوانیم صورت می‌گیرد.
- ممیزها را می‌توان به دو گروه کلی تقسیم کرد:
- ۱- ممیزهایی که چیزی به معنا نمی‌افزایند و وجود آن‌ها اختیاری است.

مانند: دو جلد کتاب

چهار عدد صندلی

یک دستگاه رادیو

دو تا مداد

۲- ممیزهایی که چیزی به معنا می‌افزایند و وجود آن‌ها اجباری است.

مانند : دو متر پارچه

یک دست استکان و نعلبکی

صد گرم عدس

یک تخته فرش

یک توپ پارچه

دو فرسخ راه

یک من گندم

دو سیر فلفل

یک کیلومتر فاصله

ب) بنویسیم

جلسه‌ی اوّل

تمرین دوم به ساختن گروه کلمه و جمله کمک می‌کند. دانش‌آموزان هدایت شوند تا علاوه بر ساختن مضاف و مضاف‌الیه یا موصوف و صفت با گروه کلمات نیز جمله بسازند.

جلسه‌ی دوّم

تمرین دوّم کمک می‌کند تا بچه‌ها از این طریق مشخصات فردی خود را بنویسند. در تمرین سوم دانش‌آموزان باید با ده کلمه، کلمه‌های تازه‌ای بسازند مثال : ناممکن، بی‌هنر، بادب، نمازگزار، شمع‌دان، نگهبان، هنرمند، دانشگاه، آهنگر و کاردان

روز جمعه

تقویت مهارت برنامه‌ریزی و نوشتن برنامه‌ی روز جمعه، توجه و علاقه‌مندی به برنامه‌ریزی در زندگی.

باید دانش‌آموزان را عادت دهیم که در زندگی فردی و تحصیلی و خانوادگی خود برنامه‌ریزی کنند و آن را به عنوان عادت جزء کارهای روزمره‌ی خود محسوب کنند.

اهداف کلی فصل پنجم: دین

حیطه‌ی شناختی

- ۱- آشنایی با برخی مفاهیم و ارزش‌های دین اسلام
- ۲- آشنایی با برخی سنت‌های دینی و ملی
- ۳- آشنایی با برخی از نکات دستوری نظیر صفات سنجشی و پسوند «ستان»
- ۴- آشنایی با برخی مباحث نگارشی مثل خاطره‌نویسی

حیطه‌ی عاطفی

- ۱- پرورش روحیه‌ی دقت و توجه به ارزش‌های دینی
- ۲- ایجاد علاقه نسبت به برخی ارزش‌ها و چهره‌های دینی
- ۳- پرورش روحیه توجه به برخی فرایض و تکالیف دینی

حیطه‌ی مهارتی

- ۱- توانایی نوشتن براساس الگوهای نگارشی نظیر خاطره‌نویسی
- ۲- گسترش مفاهیم مربوط به دین و مسائل دینی
- ۳- توانایی گسترش واژگان مربوط به دین از طریق تداعی معانی
- ۴- توانایی کاربرد تفکر و خلاقیت در بیان شفاهی و کتبی مسائل دینی

درس: سیزدهم		به نام خدا	عنوان درس: بهترین خاطره
اهداف درس	۱- آشنایی و توجه به عظمت پروردگار ۲- تقویت مهارت برقراری ارتباط اجتماعی ۳- علاقه‌مندی و توجه به طبیعت ۴- توجه و علاقه‌مندی به مراسم سنتی (عید نوروز) ۵- آشنایی و کسب مهارت در خاطره‌نویسی ۶- آشنایی و کسب مهارت در کاربرد صفت سنجشی (ساده، تفصیلی، عالی) ۷- آشنایی و کسب مهارت در کاربرد علامت جمع «ات»		
	تعطیلات نوروزی، جایزه، تکراری، شاخه‌های خشکیده، جوانه‌های سبز، روییده‌اند، تزئین، منقار، کوچ زمستانی، لانه‌سازی، همین موقع، آسمان صاف، مدت کوتاه، تغییر، چه قدر، نمی‌تایید، جاری، سیراب، دل‌گیر، منظم، دقیق		

نکته	گسترش واژگان	نمایش بازی	لېڅند شعر	شاعر
صفت سنجشی، ساده، تفصیلی، عالی	جمع بستن با «ات»	حرکت و گفت‌وگوی نمایشی (آشنایی با نشانه‌های بهار)	آسمان، آب، زمین نوع مثنوی	ناصر کشاورز

فعالیت‌های کتاب بنویسیم

نگارشی، ادبی	املايي	ارزشي، نگرشي	دستوري
کامل کردن خاطره جمله‌سازی نوشتن راه‌حلی برای راز و نیاز با خدا خلاصه‌نویسی نوشتن واژگانی که رابطه‌ی تضمن دارند طبقه‌بندی، کامل کردن جدول نوشتن یک دعا به زبان بومی پرسشی کردن جمله با «چرا» و «آیا» نوشتن جمله، مفاهیم بین رشته‌ای نوشتن توصیه و سفارش نگارش خلاق (تغییر موضوع) نامه‌نویسی با استفاده از واژه‌ها تبدیل نوشته به تصویر	رونویسی ۴ مورد نوشتن کلمه‌های جمع طبقه‌بندی کلمات جمع کامل کردن متن خوش‌نویسی تصحیح املا، نوشتن مترادف	توجه و دقت به آفریده‌های خدا علاقه‌مندی و توجه به خدا ۲ مورد علاقه‌مندی به فرهنگ بومی توجه و علاقه‌مندی به اعتقادات مذهبی علاقه‌مندی و توجه به دانش علاقه‌مندی به هنر خوش‌نویسی توجه و علاقه‌مندی به طبیعت علاقه‌مندی و توجه به فرهنگ لغت	نوشتن کلمات مرکب با جزء دوم‌سازی (ساز + ی) نوشتن ترکیبات وصفی نوشتن صفت (ساده، تفصیلی، عالی)

الف) بخوانیم

متن درس سیزدهم

این درس با عنوان بهترین خاطره تلاش می‌کند که توجه و علاقه‌مندی کودکان را نسبت به خالق جهان بیشتر کند. بهار آغاز رویش و دوباره زیستن است این موضوع خود نشانه‌ای از قدرت بی‌همتای خداوند است از این رو در این درس تلاش می‌شود با بازگو کردن خاطره‌ای از زبان پسر بچه‌ای در فصل بهار، توجه و علاقه‌مندی کودکان به ارتباط با خداوند بیشتر شود. با توجه به این که آموزگار دانش‌آموزان را به نوشتن خاطره در قبال گرفتن جایزه‌ای تشویق می‌کند خود می‌تواند انگیزه‌ای باشد تا کودکان نسبت به محیط اطراف و اتفاقات روزمره حساس بشوند.

اشاره به تعطیلات نوروز در این درس توجه دادن کودکان به یکی از مراسم سنتی کشورمان می‌باشد. از مهم‌ترین اهداف این درس، جست‌وجوی خدا در نشانه‌های طبیعت و پی بردن به عظمت خداوند است. در واقع با بازگو کردن تغییراتی که در فصول به وجود می‌آید، پی می‌برد که این تغییرات باید تغییردهنده‌ای داشته باشد و این تغییردهنده خود مظهر زیبایی و قدرت و توانایی و دانایی است. انتظار می‌رود که کودکان به نشانه‌های خداوند بیشتر توجه کنند و با برشمردن نعمت‌های خدا، به مهربانی خدا پی ببرند.

از اهداف دیگر این درس بیان خاطره و توجه داشتن به گذشته است، چنانچه گذشته را نباید فراموش کرد بلکه، گذشته با شکست‌ها و موفقیت‌هایش می‌تواند پلی برای پیروزی در آینده باشد. هرچند به خاطر آوردن خاطرات شیرین لذت بخش است اما به خاطر سپردن تجربیاتی که از خاطرات تلخ حاصل می‌شود می‌تواند ما را در ادامه‌ی زندگی راهنمایی و هدایت کند. هدف از تصویرسازی طبیعت در این درس، تقویت مهارت خوب دیدن، خوب شنیدن، بیان مناسب می‌باشد. پیشنهاد می‌شود جهت تقویت مهارت شنیدن دانش‌آموزان را به طبیعت برد و از آن‌ها بخواهید صداهای طبیعی مانند: شرشر آب، چک‌چک باران را از صداهای غیرطبیعی (صدای بوق ماشین، به هم خوردن در...) تشخیص بدهند به کودکان تذکر بدهید برای جلوگیری از آلودگی صوتی از ایجاد صداهای نامطبوع خودداری کنند. برای خاطره‌نویسی پیشنهاد می‌شود از دانش‌آموزان بخواهید مسایل روزمره‌ی خود را در قالب یک خاطره چند جمله‌ای بنویسند و در فرصت‌های مناسب خاطرات خود را برای دانش‌آموزان دیگر بخوانند. نوشتن خاطره می‌تواند اهداف زیر را در برداشته باشد:

- ۱- عینی کردن وجود خود.
- ۲- نوعی ارزیابی از خود.
- ۳- اثرگذاری مثبت در شخصیت انسان.

گوش کن و بگو

(ر.ک به درس‌های قبل)

درست، نادرست

پیشنهاد می‌شود بعد از شنیدن جمله‌ی درست بچه‌ها بایستند و بعد از شنیدن جمله نادرست سرجای خود بنشینند.

واژه‌آموزی

هدف: آشنایی بیشتر و کاربرد علامت جمع «ات»

یکی از نشانه‌های جمع (ات) است. این پسوند نشانه تعدد نیست بلکه به مجموعه‌ای از پدیده‌ها که دارای ویژگی مشترک هستند دلالت می‌کند به عنوان مثال «سبزجات» یعنی مجموعه‌ای از سبزی‌های مختلف یا ترشیجات یعنی انواع ترشی‌ها
پیشنهاد می‌شود که این فعالیت مانند دروس قبل انجام شود.

نکته

هدف: آشنایی با صفت تفصیلی و صفت عالی.

اگر موصوف با موصوف‌های مشابه سنجیده شود صفت آن را که بیانگر نتیجه‌ی سنجش است صفت سنجشی می‌خوانیم که خود بر دو قسم است:

۱- صفت تفصیلی

۲- صفت عالی

صفت تفصیلی: صفت تفصیلی یا صفت برتر صفتی است که موصوف خود را در قیاس با موصوف دیگری توصیف می‌نماید و نتیجه‌ی سنجش را بیان می‌کند.

مثال: کیف بزرگ‌تر دانش‌آموز کوشاتر

نشانه‌ی صفت برتر لفظ (تر) است که به صفت مطلق اضافه می‌شود. اسمی که برتری آن به وسیله‌ی صفت برتر بیان می‌شود، در اصطلاح مفضل نام دارد.

صفت عالی: صفت عالی یا صفت برترین صفتی است که نتیجه‌ی سنجش یک موصوف را با موصوف‌های مشابه دیگر بیان می‌کند.

مثال: گل سرخ زیباترین گل است.
نشانه‌ی صفت برترین، پسوند (ترین) است که به صفت مطلق اضافه می‌شود. موصوف برتر می‌تواند به صورت جمع بیاید که در این صورت مفضل نیز باید به صورت جمع باشد.
مثال: گل‌های سفید زیباترین گل‌ها هستند.

ببین و بگو

(ر.ک به درس‌های قبل)

بگرد و پیدا کن

(ر.ک به درس‌های قبل)

به دوستانت بگو

پیشنهاد می‌شود که هر کدام از دانش‌آموزان که داوطلب هستند خاطرات خود را برای دیگران بیان کنند. می‌توان قبلاً از بچه‌ها خواست تا عکس‌های کودکی خود را به کلاس بیاورند و خاطره‌گویی کنند.

اجرای نمایش

پیشنهاد می‌شود نمایش درس را به صورت دیالوگ دو نفره به اجرا درآورید. در این صورت می‌توان از بچه‌ها خواست قبلاً در گروه‌ها این نمایش‌ها نوشته شود تا به مقوله نگارش نیز کمک کند.

کتابخوانی

(ر.ک به درس‌های قبل)

با هم بخوانیم

با هم بخوانیم این درس را می‌توان به صورت دکلمه و حرکات نمایشی با دست و با لحن و آهنگ و احساس خاص خود خواند. نحوه‌ی خواندن را می‌توان میان دانش‌آموزان به مسابقه گذاشت.